

delnes, Prunelles, ende Pelosies. Het sap wort van sommighe
Acacie in cedraem geheeten: om datmen selbe sap wt de ge-
soden Slehen gebout sijnde: in de Son gheboocht: ende in
rupricus gesonden / nu door de oprechte Acacia pleegt te ghe-
buncken. Als dese buchten vergaen als t'heel regent: dan
verkeeren sy in langhe ydel blaekens / die in Italien Truce
heeten. Tobel syt datter twee versjillende soorten van clepne
bunckens oft Slehen zijn: d'ene ouer / noer clepnder en ste-
kender: met clepnder buchten: en oock wijnger: van de wel-
ke Acacia oft Slehenap gemaect wort: ende de ander Wilde
bunckboomen comen door t'berplanten gesien en oeffnen
heel groote hooge en tanne boomen wiens doorhingende
brei liecker d'nechten. Men wilt nochtans soet soopen van
Wilde boomen die de Slehen niet en gelijcken.

Noch van de crachten. Het Slehenap dat gemaect wort
wt dese buchten: als sy niet heel en gheest heel bequaemer
om stoppen / dan tegens dat gemaect wort wt de selbe alast de
wijnghe begint te regnen: ende wt sap sijt en gheest
naer door goet sonder te hebeten. Sommighe seiden dese
buncken: ende gheueken dat water: ander bewaerise in ho-
nich oft Suicker.

Wilde boomen in sarten oft wijngen Wijn: oft ghesaelt
water gesoden: mit gader de schoffen van heur wortel: gene-
sen de reker ende biercheden van den mont: tonge: t'andelech-
tinge: amandelen: ende keele: als men met dat water oft wijn
den mont oft keele spoelt: ende gogelt. Ende dit is te nut-
insonderheit als daer wat hantich van Roosen bygebaren is:
om te geneesen de gene die hem den mont beswoeren oft berrekt
hebben: nae dat sy door steklinge vande doeken geneesen zijn:
ende alleghen spouwen: quilen ende sekeren.

Selfde water oft Wijn daer de Slehen in gesoden zijn: stop-
de maentsonden: als de hantich daer in satten.

Dit Slehen sap vercoele de hitte der lichaemen: ende ber-
doocht oock soo seer: als sommighe van de oprechte Acacia ooc
seggen: dat een gesont loot drooge ende doyre wort: alst daer
d'icwilt mede vermeer oft gesrecken wort: het doet den sin-
kenden eers d'arm: ende de moeder die wtwaeris valt: wederom
te rugge keeren. Het is oock seer goet genomen ende op-
gelept door het heyligh oft Wilt beer: tegen de roose: en d'ap-
toorn: oft booy erkent dat ontsien is: ende vercoele seer wel
de hehite oft suerende oogen: alst daer oer gesrecken wort:
ende beuient het soopen oft reamen der selber. Daer toe is
oock goet het water van de bloemen gedistilleert.

Slehenap op een plaets van de hantich gestreke: daermit geen
dare en begeert te hebben: maechse elc honds sael ende glad.
Selfde sap met Wechbrusap vermengt: selpt het blorden
wren: ende met Dagant: ende Schomme: in t'wit
van een Ey vermengt: van bukten op de mage gelepe: ist goet
tegen het baken ende obergeben van allelep oberbordiche-
den: oft oock van de spijse.

In t'roit: dit sap en wort soo heel qualijck niet door de op-
rechte Acacia gebunckt: want het vercoelt: droogt: ende trecht
samen als de oprechte Acacia.

In Italien maechten van Slehen: bleesch met ander bin-
gen vermengt: een seer liefelicke soorte van sause: die sy Mostar-
da noemen.

Slehen dranch oft Slehen Wijn wort in Roymandien ge-
maect: ende is wel enen ontsienken suen en quaden dranch:
nochtans nut door de doysige werckeliken: ende sommighe oock
door de coetsige menschen: om heur den hantich van de tonghe
ende keele mit gaders den doys te verlaen.

Water van de bloemen gedistilleert: doet enen stiens ge-
druycken: doet de woynen sicken: ende gheuest de stecken
die ontrent de mage: her: ende in de syde comen: ende can ruc-
ginnende pleuris geneesen.

De onsepe Slehen gesooten: ende in de Wintommen ghe-
woopen: doen den Wijn wederom tot sijn selben keeren. Tot
dien eynde machmen dese buchten in de Sonne droogen: en-
de t'gantsche iare door bewaeren.

De wortelen van dit ghewas van heur swarte schoffe ghe-
sundert sijnde: in Wijn gesoden: gheueken den tantsweer: als
gen mont daer mede gespoelt wort.

HET XVI. CAPITTEL.

Van Rhannus.

Geslacht.

Rhannus / als Theophrastus schijft: is twee-
derlede: den eenen is wit: den anderen swart:
beide met stekelingen oft dozenen besett. Plin-
nius in t' 14 van sijn 24 Boeck vermaent oock
van twee geslachten van Rhannus: seggende: In het
geslacht vande Raemen is den Rhannus ooc te stellen:
van den welken de een soorte witter ende sjerstachtiger
is dan de gemene Raemen: de ander ander is witt: wat
swartachtich / eenichsins nae den rooden treckende: sy
bringet sommighe blaekens oft bollekens voort: en wt de
wortel van de selbe: eerst gesoden sijnde: wort een mede-
eijne oft genesdinech gemaect: datmen Lycium noemt.
Dese twee soorten van Rhannus zijn bij Dioscorides
oock beschreuen: dat hij boogt daer noch een derde soorte
bij: de welcke hij voor de twee ander siels: ende creftelijck

Eerstey Rhannus.

Ander soorte van de Eerstey Rhannus.

beschijft

Tweedey Rhannus.

Derdey Rhannus, van Clusius.

beschijft: ende daer nae spreect hij van den witten / en ten
laetsten vanden Swarten Rhannus. Nae dese sijne le-
ringhe sullen wij hier van d'ij verscheyden soorten van
Rhannus handelen.

Gedaente. 1. De eerste soorte van Rhannus
sept Dioscorides: is een heester: neffens de hagen ende af-
schutelen van de belden wassende: veel rechte houtachtige
tacken hebende: daer een scherpe stekende dozenen was-
sen: gelijck aen de tacken van de gemene Hagedozen: en
daer bij clepne lancwopige betachtige ende ghelijfde
wecke oft fachte Bladekens. A. Van dese eerste
soorte van Rhannus is van den hoorchgeleerden Carolus
Clusius naerstelijcker beschreuen geweest: met al-
duydanige woorden: Den Rhannus: sept hij: is een he-
ster: bequaem om daer hagen oft tuynen van te maken:
ende heeft rechte wittetacken: wederom in veel dunne
rijckens verdeelt: met sterke ende scherpe stekelingen: oft
dozenen besett: ontrent den oorspronck van elcken doze-
nen gemeenlijck hier oft wijf Bladeren voort: s'amen
geboegt: lancwopich van maeksel: betachtich oft ge-
lijftich: van verwen wat wittachtich: de bladeren van
de Olyfboomen gelijck: maer ter en volstapich: de wel-
ke in den herst: als de nieuwe bladeren voortcomen: ge-
meenlijck afvallen: De Bloemen comen oock in den
herst voort: en zijn lancwopich: wittachtich: aen heur
witteste canten oft randen in vishertelen oft schaarde-
kens verdeelt: ende als die afgewallen zijn: soe volgt daer
nae eenich schepel oft bewoog van Saet: als men in de
Jasminen pleegt te sien: maer heur volcomen bycht en
hebbe tek: seyd den selben Clusius: nimmermeer comen
te sien comen. Dit ghewas is met een dicke ende sterke
Wortel inder eerden vast.

B. Van desen geslachte heeft den voorseyden Clusius
een ander medesoorte gesien ende beschreuen: maer leger:
ende neerder bliuende: veel meer tacksens wt heur wort-
tel boogtbringende: met clepnder Bladeren: die noch ge-
lijviger zijn: ende witter dan die van de booggaende soor-
te: naech van sinack: de Bloemen hebben oock dierge-
lijcke gedaente als die van d'ander soorte: maer zijn heel
yeersch oft purper van verwen.

2. Het Tweede geslacht van Rhannus spreedt sich

selven terre ende wijt wt: met sijn menichvuldige witt-
achtige tacksens: de welcke taep zijn en niet haest ghe-
boken en comen worden: maer heur seer wel laten vles-
ten en buigen: en met hun scherpe langhe dozenkens seer
besett ende ghewapent zijn: Sijn Bladeren zijn lanc-
smaller: witter ende clepnder dan de Olyfbladeren: De
Bloemen zijn grasverwich: ende wassen veel bij een aen
de rijckens: ende daer nae volgen ronde Beskens: bynas
trofwijs oft dymfwijs bij een hangende: clepnder dan de
velen oft buchten van de Rperges: geel van verwen: en-
de met giel sap gedult. Dit gantsche ghewas schijnt met
stof bespraect te wesen: s'yd den selben Clusius.

3. Het Derde geslacht van Rhannus wort van Dios-
corides beschreuen met byeder ende bypne oft swarter
Bladeren: de welcke wat nae den rooden trecken: wiens
tacken langer ende hooger zijn dan de booggaende: ende
wel seken oft acht voeten hoog op schieren: met ober-
woediger: doch veel wecker: ende oncherper oft botter
dozenen besett dan de booggaende: en daer nae volgt een
breede witt: dunne byucht: als een blaesken: oft oock ald
een werbelken oft wortel. Van dese beschijvinge van
Dioscorides ghedaen: is nae de meeninge van sommighe
geleerde: en insonderheit van den voorseyden Clusius:
met gorde reden: niet van eenich derde geslacht van
Rhannus te verstaen: maer hoozt tot de volcomen bes-
chijvinge vanden Palturus: die in dat selbe boeck van
Dioscorides onvolmaect en bedorben is. Want Theo-
phrastus en Plinius selbe en schijnen tusshen den twee-
den ende den derden: dat is tusshen den Witten ende den
Swarten Rhannus: anders geen onderschil: dan alleen
de verscheydenheit der verwen gekent te hebben. Welck
alduig wessende: soo en sal den Palturus de derde soorte
van Rhannus niet zijn: al ist sake dat hij van verlen daer
voor gehouden wort: maer: dat wt sal volgen dat den
derden Rhannus een gantsch ander ghewas is: da
ander soorten van Rhannus met gadaen gelijckende:
suler als is de soorte van Rhannus die den selben Clu-
sius aldus beschijft.

Dit Derde geslacht van Rhannus: is een stuwel-
achtich oft heesterachtich ghewas: seer veel tacken wt sijn
wortel gebende: alle oer bercht: met een warte schoff-
se: ende